

Қазақстан республикасы Білім және ғылым министрлігі

Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті

БЕКІТЕМІН

Ғылыми кеңес төрағасы,

ҚарМТУ ректоры

_____ **А.М. Ғазалиев**

_____ **20__ ж.**

**СТУДЕНТКЕ АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША
ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ
(SYLLABUS)**

OS 1211 «Өнеркәсіптік санитария» пәні

OL 8 Өнеркәсіптік ластағыштар модулі

5B073100 – Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі
мамандығы

_____ Тау-кен _____ факультеті

_____ Кеніштік аэрология және еңбек қорғау кафедрасы

АЛҒЫС СӨЗ

Студентке арналған пән бойынша оқыту бағдарламасын (syllabus) әзірлеген: профессор, м.ғ.д. Аманжол І.А., ассистент Палманова А.М.

«Кеніштік аэрология және еңбек қорғау» кафедрасының отырысында талқыланған

« _____ » _____ 20__ ж. № _____ хаттама.

Кафедра меңгерушісі _____ « _____ » _____ 20__ ж.
(қолы) (А.Ж.Ә.)

Тау-кен факультетінің оқу-әдістемелік кеңесі мақұлдаған

« _____ » _____ 20__ ж. № _____ хаттама

Төраға _____ « _____ » _____ 20__ ж.
(қолы) (А.Ж.Ә.)

Оқытушы туралы мәлімет және қатынас ақпараты

Аманжол Ізтілеу Аманжолұлы, профессор, м.ғ.д.

Палманова Айгерим Маратовна, ассистент

«КА ж ЕҚ» кафедрасы ҚарМТУ-дың ІІ корпусында орналасқан (Бейбітшілік бульвары, 56), 516 аудитория, байланыс телефоны 56-59-29 қосымша 2053.

Пәннің еңбек көлемділігі

Семестр	Кредиттер саны	ECTS	Сабақ түрі					СӨЖ сағаттарының саны	Жалпы сағат саны	Бақылау түрі
			Қатынас сабақтарының саны			СОӨЖ сағаттарының саны	Барлық сағат саны			
			дәріс	практикалық сабақтар	зертханалық сабақтар					
толық. 2	5	3	15	30	-	45	90	45	135	Тесттік тапсырма
қысқ. 3	5	3	15	30	-	45	90	45	135	Тесттік тапсырма

Пәннің сипаттамасы

«Өндірістік санитария» пәні 5В073100 «Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі» мамандығының студенттеріне міндетті пәндер цикліне кіреді

Пәннің мақсаты

Берілген пәнді зерделеудің мақсаты адам ағзасына метеорологиялық жағдайдың және өндірістік зиянды факторлардың әсерін, қолайсыз факторлардың әсерін бейімделу механизмдерін оқыту, жұмысшының функционалдық жүйесінің өзгеруін, қорғану әдістерін ұйымдастыру.

Пәннің міндеттері

Пәннің міндеттері

- технологиялық үрдістің, қондырғылардың және материалдардың (шикізат, өнеркәсіп өнімдері, т.б.) жұмысшылардың ағзасына әсер ету ерекшеліктерін оқыту;

- әйелдер мен жасөспірімдердің еңбегінің айырмашылығын, санитарлық-гигиеналық жағдайларды (метеофакторларды, зиянды заттарды, шуды, дірілді және т.б.), еңбек үрдістірінің сипаттамасы және ұйымдастырылуын, жұмысшылардың денсаулығының жағдайын, санитарлы-техникалық қондырғылардың және жеке қорғаныс құралдарының гигиеналық тиімділігін, өнеркәсіптің әр түрлі саласында еңбек жағдайын жақсартуға бағытталған шаралар кешенін жасау мақсатымен оқыту.

Осы пәнді зерделеуде студенттер:

көз қарас алу: өнеркәсіптің негізгі саласындағы өндірістік санитария мен еңбек гигиенасының жағдайы мен дамуы, санитарлық бақылау мен оның түрлері, әр түрлі жұмыс кезіндегі организмдегі физиологиялық процестердің өзгеру ерекшеліктері, кәсіби патология және оның алдын алу, еңбек жағдайын жақсарту жайында.

білуі керек:

- негізгі өндірістік факторларды, олардың қауіптілік және зияндылық дәрежесін;

- гигиеналық нормалау принциптерін, еңбек жағдайын бағалау әдістерін, еңбек жағдайын жақсарту шараларын;

- еңбек жағдайын сауықтырудағы алдын-алу шаралары, спецификалық және спецификалық емес ауруларды.

жасай білу:

- өнеркәсіптің әр түрлі саласындағы еңбек жағдайын санитарлық-гигиеналық бағалауды;

- өндірістік ортаның сараптамасын өткізуді;

- қолайлы факторларды анықтауға, дұрыс шешім қабылдауға оңтайлы жол табу, олардың параметрлерін, қауіптілік пен зияндылық деңгейін анықтауды;

- әйелдер мен жасөспірімдердің еңбегін, зиянды факторлардың әсерін, зияндылық дәрежесін бағалауда дұрыс шешім қабылдауды.

Тәжірибелік дағды алу:

- кәсіби ауруларды, сәтсіз оқиғаларды талдау және тіркеу;

- алғашқы медициналық көмек көрсету;

- жеке қорғаныс құралдарын қолдануды,

- санитарлы-гигиеналық және физиологиялық өлшеу құралдарымен жұмыс істеуді;

- әртүрлі өндіріс саласындағы еңбек жағдайын жақсартуда сауықтыру шараларының жоспарын құру.

Пререквизиттер

Бұл пәнді оқу үшін келесі пәндерді игеру қажет: ETD 1108 «Экология және тұрақты даму», НІМ 1201 «Химия».

Постреквизиттер

«Өнеркәсіптік санитария» пәнін оқу кезінде алынған білім ЕК 3213 «Еңбек қорғау», ООЕZhA 4327 «Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестациялау» пәндерін игеру кезінде қолданылады.

Пәннің тақырыптық жоспары

Тарау атауы, (тақыптар)	Сабақ түрлері бойынша еңбек көлемділігі, сағ.				
	дәріс	практикалық	зертханалық	СОӨЖ	СӨЖ
1. Кіріспе. Өндірістік санитариядағы негізгі түсініктер мен анықтамалар. Еңбек	2			4	4

физиологиясының негіздері.					
2. Зиянды және қауіпті факторлар классификациясы. Жұмыс орындары микроклиматының параметрлері, олардың организмге әсері, жағымды метеосарттарды жасау әдістері.	2			4	4
3. Жұмыс аумағы ауасындағы зиянды заттар.	2			4	4
4. Өндірістік жарықтануды нормалау, есептеу, жарықтандыру аспаптары, жұмыс орнының жарықтылығын бақылау.	2			4	4
5. Шу, діріл, ультрадыбыс өндірістік зияндылық ретінде.	2			4	4
6. Иондық емес электромагниттік сәулелену мен өріс.	2			4	4
7. Өндірістік улар мен уланулар.	3			6	6
8 Еңбек қабілеттілігін бағалау әдістері.		4			
9 Өндірістік бөлмелердің микроклиматын анықтау әдістемесі.		4			
10 Жұмыс ауасындағы өнеркәсіптік шаңды анықтау.		4			
11 Шуды анықтау және санитарлық бағалау.		4			
12 Дірілді анықтау және санитарлық бағалау.		4			
13 Өндірістік жарық. Жарықтандыру жағдайының көзге және жүйкеге әсер етуі.		6			
14 Әйелдер мен жасөспірімдердің еңбегін қорғау. және гигиенасының нормативті актілері мен құжаттары.		4			
БАРЛЫҒЫ:	15	30	-	30	30

Практикалық (семинарлық) сабақтар тізімі

1. Еңбек қабілеттілігін бағалау әдістері.
2. Өндірістік бөлмелердің микроклиматын анықтау әдістемесі.
3. Жұмыс ауасындағы өнеркәсіптік шаңды анықтау.
4. Шуды анықтау және санитарлық бағалау.
5. Дірілді анықтау және санитарлық бағалау
6. Өндірістік жарық. Жарықтандыру жағдайының көзге және жүйкеге әсер етуі.
7. Әйелдер мен жасөспірімдердің еңбегін қорғау. және гигиенасының нормативті актілері мен құжаттары.

СӨЖ-ге арналған бақылау тапсырмаларының тақырыптары

СӨЖ арналған бақылау сұрақтары

1. Өндірістік орта және өндірістік фактор;
2. Жұмысқа қабілеттілік жағдайын бағалау;
3. Еңбектің потенциалдық қауіп - қатері. Өндірістік қауіпсіздікті

камтамасыз ету мақсаттары;

4. Еңбек режимін рационализациялау;
5. Өндірісте техникалық жүйелермен адамның қауіпсіз әрекеттесуі. Өндірісте зақымданғандарға бірінші дәрігерлік көмек көрсету;
6. Өнеркәсіптегі канцерогендік заттар. Профилактикалық шара. Гигиеналық бағалау;
7. Өндіріс орындарын желдету. Желдету түрлері. Гигиеналық бағалау. Желдету құралдарының жұмысын бақылау;
8. Инфрақызыл сәулелердің жоғары деңгейі;
9. Ультракүлгін сәулелердің жоғары деңгейі;
10. Лазер сәулелердің жоғары деңгейі;
11. Иондаушы сәулелердің жоғары деңгейі;
12. Элетрмагниттік сәулелердің, электр және магниттік өрістің жоғары деңгейі;
13. Статикалық электрліктің жоғары деңгейі;
14. Шудың, вибрацияның, ультрадыбыс және инфрадыбыс тербелістерінің жоғары деңгейі,
15. Жұмыс орнының жарықтанбауы немесе жеткіліксіз жарықтануы: табиғи жарықтың жетіспеушілігі, жасанды жарықтың жетіспеушілігі, жоғары жарықтылық, төмен контрастілік, жарық ағынының жағары соққысы;
16. Кәсіби аурулар көрсеткіштерін есептеу;
17. Кессондық ауру;
18. Тау ауруы, ұшқыштар ауруы;
19. Жазушылар саусақтарының спазмы;
20. Электроофтальмия
21. Өндіріс шаңының әсерінен болатын кәсіби аурулар: силикоз және силикотуберкулез
22. Тітіркендіргіш және уытты заттардың әсерінен пайда болатын кәсіби тері аурулары: а) кәсіби дермитидтер, б) язвалар (хромдық, және т.б.)

Студенттер білімін бағалау критерийлері

Пән бойынша емтихан бағасы межелік бақылаулар бойынша максимум көрсеткіштер (60%-ға дейін) мен қортынды аттестаттаудың (емтихан) (40%-ға дейін) сомасы ретінде анықталады және кестеге сәйкес 100%-ға дейінгі мәнді құрайды.

Пән бойынша берілген тапсырмаларды орындау мен тапсыру кестесі

Бақылау түрі	Тапсырма мақсаты мен мазмұны	Ұсынылатын әдебиет	Орындау ұзақтығы	Бақылау түрі	Тапсыру мерзімі	Балл
Дәріс конспектісін тексеру	Теориялық және практикалық материалдарды бекіту	[1], [2], [3], [4], [5], [6], [7]	7,14 апта	Ағымдағы	7,14 апта	15
Тәжірибелік	Теориялық және практикалық	[1], [2], [3], [4], [5], [6],	1-14 апта	Ағымдағы	1-14 апта	15

жұмыстарды қорғау	материалдарды бекіту	[7], дәріс конспектісі				
СӨӨЖ	Теориялық және практикалық материалдарды бекіту	[1], [2], [3], [4], [5], [6], [7], дәріс конспектісі	1-14апта	Ағымдағы	1-14 апта	10
СӨЖ	Теориялық және практикалық материалдарды бекіту	Негізгі және қосымша әдебиеттің жалпы тізімі	1-14 апта	Ағымдағы	1 – 14 апта	10
Аралық тексеру	Теориялық және практикалық материалдарды бекіту	Негізгі және қосымша әдебиеттің жалпы тізімі	2 қатынас сағаттары	Межелік	7,14 апта	10
Барлығы						60
Емтихан	Пән материалының игерілуін тексеру	Негізгі және қосымша әдебиет тізімі	2 қатынас сағаттары	Қоры тынды	Сессия кезінде	40
Барлығы						100

Саясат және процедуралар

«Өнеркәсіптік санитария» пәнін оқу кезінде келесі ережелерді ұстануды сұраймын:

- 1 Сабаққа кешікпеу.
- 2 Сабақтан дәлелді себепсіз қалмау, ауырған жағдайда анықтама, ал басқа жағдайларда түсіндірме хат ұсынуы.
- 3 Сабақтың барлық түрлеріне қатысу студент міндеттерінің қатарына жатады.
- 4 Оқу процесінің күнтізбелік кестесіне сәйкес барлық бақылау түрін тапсыру.
- 5 Қатыспаған практикалық және зертханалық сабақтарды оқытушы көрсеткен уақытта өтеу.

Негізгі әдебиет тізімі

1. «ҚР Еңбек кодексі». 15.05.2007ж.
2. Крючек Н. и др. Безопасность и защита населения в чрезвычайных ситуациях: Учебник для населения / Под общ. ред. Г.Н. Кириллова. – М.: Изд-во НЦ ЭНАС, 2003. -264 с.
3. Гринин А.С., Новиков В.Н. Безопасность жизнедеятельности. М.: ФАИР – ПРЕСС, 2002. – 288 с.
4. Денисов В.В., Денисова И.А., Гутенев В.В., Монвилла О.И. Безопасность жизнедеятельности. Защита населения и территории при ЧС. М.: ИКЦ «МарТ», Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2003. – 608 с.
5. Безопасность жизнедеятельности. Учеб. пособие/ В.А. Акимов и др. Изд.2-е, перераб. - М.: Высш. шк., 2007. - 592 с.: ил.

6. Безопасность жизнедеятельности / Учебник для ВУЗов. – М: 1999. – 200 с.
7. Суровцев А.А., Мельников Е.Н., Малеваный С.В., Медведева Н.М., Шарипханов С.Д., Хурсанов С.К. «Безопасность жизнедеятельности» / Учебное пособие. Книга 1. – Алматы. 2002. - 240.
8. Суровцев А.А., Бойко А.Я. «Безопасность жизнедеятельности». Учебное пособие. Книга 2. – Алматы. 2002. - 160.
9. «Азаматтық қорғаныс туралы» 11 сәуір 2014 ж. Қазақстан Республикасының Заңы
- 10.«Тұрғындардың радиациялық қауіпсіздігі туралы» 23 сәуір 1998 ж. Қазақстан Республикасының Заңы
- 11.«Төтенше жағдайлар туралы» 8 ақпан 2003 ж. Қазақстан Республикасының Заңы
- 12.«Соғыс жағдайы туралы» 5 наурыз 2003 ж. Қазақстан Республикасының Заңы
- 13.«Терроризмге қарсы күрес туралы» 13 шілде 1999 ж. Қазақстан Республикасының Заңы

Қосымша әдебиеттер тізімі

1. Безопасность технических процессов и производств. Охрана труда: Учебное пособие .-2-е изд., испр. и доп.-М.: Высшая школа, 2002.-320 с.
2. Безопасность жизнедеятельности/ Учебник: А.В. Забегаев-М.: Изд-во АСВ, 2001.
3. Зотов Б.И., Курдюмов В.И. Безопасность жизнедеятельности на производстве.-2-е изд., перераб. И доп.-М.: Колос.- С, 2006.-432с.: ил.
4. Безопасность жизнедеятельности. Безопасность технологических процессов и производств: Учеб. пособие для вузов/ П.П. Кукин, В.Л. Лапин, Н.Л. Пономарев и др.- 4-е изд. Перераб. М.: Вышш. шк., 2007.-335с.: ил.
5. Балабас Л.Х., Аманжолов Ж.К. Основы безопасности жизнедеятельности: Учебник.- Астана: Фолиант, 2008.-232с.
6. Абдрахманов С.К. О государственной системе предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций в РК. Информационно-справочное пособие. Алматы, 2008.-375с.
7. Сборник нормативных правовых актов о ЧС природного и техногенного характера. Книга 1. Сост. С.К. Абдрахманов - Алматы, Республиканские курсы ЧС и ГО. 2008.-169 с.

**СТУДЕНТКЕ АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША
ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ
(SYLLABUS)**

OS 1211 «Өнеркәсіптік санитария» пәні

OL 8 Өнеркәсіптік ластағыштар модулі

31.03.2004 ж. № 50 мемл. бас. лиц..

Баспаға _____ 20__ ж. қол қойылды. Пішіні 90x60/16. Таралымы _____ дана

Көлемі ___ оқу бас. п. № _____ тапсырыс Бағасы келісілген

100027. ҚарМТУ баспасы, Қарағанды, Бейбітшілік бульвары, 56